

INTERNATIONAL JOURNAL OF FIELD EDUCATION

The Predicting Effect Of Child Loving Levels Of Child Development Students On Child Participation Awareness Levels

Hande GÜNGÖR¹

Pamukkale University, Faculty of Education

<https://orcid.org/0000-0002-3016-1775>

Hülya GÜLAY OGELMAN²

Sinop University, Faculty of Education

<https://orcid.org/0000-0002-4245-0208>

ABSTRACT

Teachers, experts, researchers, who work with young children, are expected to love children and to be aware of and respect to their rights. Effective communication can be established between adult and child and their development can be supported. In this study, the effect of child development students' child loving levels on child participation awareness levels was investigated. The study group of the research consisted of a total of 515 students (271 first grade and 244 second grade) who are enrolled in the child development programs of three different vocational high schools of Pamukkale University. In the study, Child Loving Scale was used to measure the study group's child loving levels and Child Participation Awareness Scale was used to measure the levels of child participation awareness of the study group. The Child Participation Awareness Scale consists of five subscales: Decoration in Participation, Respect for the Opinion of the Child in Participation, Difficulty in Participation, Non-Discrimination in Participation and Physiological Needs in Participation. The research was carried out based on the relational screening model. The results of the research indicated that child loving levels of the participants serve as the significant predictor of the sub-dimensions of the Child Participation Awareness Scale, i.e., Respect for the Opinion of the Child, Levels of Non-Discrimination in Participation and Physiological Needs in Participation. According to the results of the research, it can be said that liking the child can bring along the importance of the right to participate.

Key Words: Child development program, liking children, child participation, children's rights

---

ARTICLE INFO

Received: 11.02.2021

Published online:

30.06.2021

10.32570/ijofe.878500

---

¹ Corresponding author:

Assist. Prof. Dr.

hgungor@pau.edu.tr

² Prof. Dr.

hulyagulay7@hotmail.com

Çocuk Gelişimi Öğrencilerinin Çocuk Sevme Düzeylerinin Çocuk Katılımı Farkındalığı Düzeylerini Yordayıcı Etkisi

Hande GÜNGÖR¹

*Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Fakültesi
https://orcid.org/0000-0002-3016-1775*

Hülya GÜLAY OGELMAN²

*Sinop Üniversitesi, Eğitim Fakültesi
https://orcid.org/0000-0002-4245-0208*

ÖZET

MAKALE BİLGİSİ

Küçük çocuklarla çalışan öğretmenlerin, uzmanların, araştırmacıların, çocukları sevmesi ve onların haklarının farkında olup, haklarına saygı duyması gereklidir. Böylece yetişkin-çocuk arasında etkili iletişim kurulabilir ve çocukların gelişimleri desteklenebilir. Bu araştırmada, mezun olduklarında çoğunlukla küçük çocuklar ile çalışan çocuk gelişimi programı öğrencilerinin, çocuk sevme düzeylerinin, çocuk katılımı farkındalığı düzeylerini yordayıcı etkisi incelenmiştir. Araştırmanın çalışma grubu, Pamukkale Üniversitesi'ne bağlı üç meslek yüksekokulunun, çocuk gelişimi programında öğrenimine devam eden 271 birinci sınıf ve 244 ikinci sınıf olmak üzere 515 öğrenciden oluşmuştur. Çalışma grubundaki öğrencilerin neredeyse yarısı meslek liselerinin çocuk gelişimi bölümü mezunudur. Çalışmada, katılımcıların çocuk sevme düzeylerini ölçmek için Çocuk Sevme Ölçeği, çocuk katılımı farkındalık düzeylerini ölçmek için ise Çocuk Katılımı Farkındalık Ölçeği kullanılmıştır. Çocuk Katılımı Farkındalık Ölçeği, Katılımda Dekorasyon, Katılımda Çocuğun Görüşüne Saygı, Katılımda Zorlama, Katılımda Ayrım Gözetmeme ve Katılımda Fizyolojik İhtiyaçlar olmak üzere beş alt ölçekten oluşmaktadır. İlişkisel tarama modelinde gerçekleştirilen araştırmanın sonuçlarına göre çocuk sevme düzeyi, beş çocuk katılımı farkındalığı boyutundan üçünü (Çocuğun Görüşüne Saygı, Katılımda Ayrım Gözetmeme ve Katılımda Fizyolojik İhtiyaçlar) anlamlı biçimde yordamaktayken ikisini (Katılımda Dekorasyon ve Katılımda Zorlama) yordamamaktadır. Araştırma sonuçlarına göre çocuğu sevmenin, onun katılım hakkını da önemsemeyi beraberinde getirebileceği söylenebilir. Başka bir ifade ile çocuk sevgisi, çocukların katılım haklarını önemsemeyi sağlayabilen bir değişken olarak adlandırılabilir. Çalışma kapsamında, ayrıca çocukları sevmenin, demokratik ve başarılı bir eğitmen olmak için önemli bir koşul olduğu söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Çocuk gelişimi programı, çocuk sevme, çocuk katılımı, çocuk hakları

Alınma

Tarihi:11.02.2021

Çevrimiçi yayınlanma

tarihi: 30.06.2021

10.32570/ijofe.878500

---

¹ Sorumlu yazar:

Dr. Öğr. Ü.

hgungor@pau.edu.tr

² Prof. Dr.

hulyagulay7@hotmail.com

Giriş

Dünya üzerindeki ülkelerin neredeyse tamamının kabul ettiği Çocuk Haklarına Dair Sözleşmesi'ne (1989) göre “çocuğa uygulanabilecek olan kanuna göre daha erken yaşta reşit olma durumu hariç, on sekiz yaşına kadar her insan çocuk sayılır.” (Çocuk Haklarına Dair Sözleşme, 2004, 1. Kısım, Madde 1). Çocuk Haklarına Dair Sözleşme, sivil, kültürel, ekonomik, siyasi ve sosyal haklar olduğu gibi insancıl hukuk da dâhil, sadece çocukları ilgilendiren tüm uluslararası insan haklarını kapsamak üzere geliştirilmiş ilk sözleşmedir (Çocuklar İçin Bilgi, 2017). Çocukların, sevgi dolu bir çevrede büyümesi önem taşımaktadır. Ayrıca tüm çocuklar, güvende olma, sevgi dolu bir bakım ve destek alma hakkına sahiptirler. Çocukların sağlıklı gelişimlerinin yanı sıra hayatta başarılı olabilmeleri için de ihtiyaç duydukları sevgi, bakım, ilgi, destek ve rehberlikten yararlanmaları gerekmektedir (Protecting Children is Everyone's Business, 2009). Sevgi, çocuğu tanımak, anlamak ve gelişimini destekleyebilmek için önemli bir değişkendir (A Guide to Building Healthy Parent-Child Relationships, 2012). Anne-babalar, öğretmenler ve akranlarla geliştirilen ilişkiler, küçük çocuklar için aynı zamanda sevgi ihtiyacının karşılanmasını sağlayabilecektir. Bu nedenle küçük çocukların çevresindeki kişiler, sundukları sosyal çevre ile gelişimde rol oynayabilirler. Küçük çocuklarla çalışan öğretmenler ve uzmanların mesleklerinde başarılı olabilmesi için etik, bilgi, beceri, motivasyon gibi unsurların yanı sıra çocukları sevmeleri de gereklidir.

Çocuk katılımı, Çocuk Haklarına Dair Sözleşme'nin 12. maddesinde “Çocuklar ve ergenler, onları etkileyecek kararlar alınacağı zaman görüşlerini serbestçe ifade etme ve düşüncelerine önem verilmesi hakkına sahiptir.” şeklinde ifade edilmiştir. Çocuğun katılımını ifade eden bu madde doğrultusunda, sağlıklı gelişimi sağlayan ortamların çocukların katılımına da önem vermesi gerektiği ortaya çıkmaktadır. Çocuk Hakları Ankara Çocuk Komitesi, SHÇEK, UNICEF ve Uluslararası Çocuk Merkezi tarafından hazırlanan Çocuk Katılımı El Kitabı'nda (2009) da Çocuk Hakları Sözleşmesi'ndeki 41 maddenin 3 kategoriye ayrıldığı belirtilmiştir. Kategorilerden birini oluşturan Katılım Hakkı, çocukların düşüncelerini çeşitli platformlarda özgürce ifade etmelerini, fikirlerinin değerlendirilmesini, bilgilendirilmelerini ve sosyal hayata katılımlarını ifade etmektedir (Çocuk Katılımı El Kitabı, 2009). Gerek okul öncesi eğitimi öğretmenlerinin gerekse küçük çocuklarla çalışan uzmanların, araştırmacıların, çocukları sevmesi ve onların haklarının farkında olup, haklarına saygı duyması gereklidir. Böylece çocuklarla yapılacak çalışmalarda, yetişkin-çocuk arasında etkili iletişim kurulabilir, çalışmalar amacına ulaşabilir, çocukların gelişimleri üst düzeyde desteklenebilir. Çalışma kapsamında çocuk katılımı “Çocuk Katılımı Farkındalık Ölçeği” (Polat, Ersoy ve Toran, 2017) kapsamındaki beş alt boyut doğrultusunda ele alınmıştır. Bu alt boyutlar, Katılımda Dekorasyon, Katılımda Görüşe Saygı, Katılımda Zorlama, Katılımda Ayrım Gözetmeme, Katılımda Fizyolojik İhtiyaçlar'dır (Polat, vd. 2017).

Bu araştırma bağlamında, çocuk gelişimcilerin çocukları sevme düzeylerinin çocuk katılımı farkındalığı üzerindeki etkisi incelenmiştir. Çocuk gelişimciler, üniversitelerin ilgili bölümlerinden mezun olduklarında öğretmen asistanı unvanı almaktadırlar. Bu ünvan ile Milli Eğitim Bakanlığına bağlı resmi veya özel okul öncesi eğitim kurumlarında, öğretmen, öğretmen yardımcısı veya usta öğretici olarak çalışabilmektedirler. Çocuk gelişim mezunları ayrıca,

engelli çocukların günlük yaşam becerileri kazanmaları ve gelişim alanlarını güçlendirmek için özel eğitim ve rehabilitasyon merkezlerinde, hasta çocukların aksayan eğitimlerine rehberlik etmek, günlük yaşam becerilerinin devamlılığını sağlamak için hastanelerin çocuk bölümlerinde görev alabilmektedirler.

Türkiye’de son yıllarda okul öncesi eğitimi öğretmenlerinin ve öğretmen adaylarının çocuk katılımı ile ilgili görüşlerine yönelik yapılan çalışmalarda artış görülmektedir (Coşkun, 2015; Tozduman Yaralı ve Güngör Aytar, 2017; Yazıcı, 2013; Yüksel ve Yazıcı, 2019). Çocuk sevme ile ilgili okul öncesi eğitimi öğretmenlerinin yanı sıra ilkökul, ortaokul öğretmenleri ve hemşireler gibi eğitim sektörü dışındaki çocuklarla ilgili mesleklerle de araştırmalar yapılmıştır (Faiz, Körükcü ve Karedeniz, 2016; Türk, Kardeş Özdemir ve Kerimoğlu Yıldız, 2017). Yapılan alan yazın taramasından çocuk gelişimi ön lisans öğrencilerinin çocuk sevme düzeylerinin çocuk katılımı farkındalığı üzerindeki yordayıcı etkisini inceleyen bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Bu nedenle, çalışmanın alan yazına katkılar sağlayabileceği ve sonraki çalışmalara rehberlik edebileceği düşünülmektedir. Belirtilenler doğrultusunda araştırmanın temel amacı, çocuk gelişimi ön lisans öğrencilerinin çocuk sevme düzeylerinin çocuk katılımı farkındalığı düzeyleri üzerindeki yordayıcı etkisinin incelenmesidir. Araştırmanın alt amaçları ise şunlardır:

1. Çocuk gelişimi ön lisans öğrencilerinin çocuk sevme düzeyleri, çocuk katılımı farkındalığı ile ilgili katılımı dekorasyon düzeylerini istatistiksel açıdan anlamlı biçimde yordamakta mıdır?
2. Çocuk gelişimi ön lisans öğrencilerinin çocuk sevme düzeyleri, çocuk katılımı farkındalığı ile ilgili çocuğun görüşüne saygı düzeylerini istatistiksel açıdan anlamlı biçimde yordamakta mıdır?
3. Çocuk gelişimi ön lisans öğrencilerinin çocuk sevme düzeyleri, çocuk katılımı farkındalığı ile ilgili katılımı zorlama düzeylerini istatistiksel açıdan anlamlı biçimde yordamakta mıdır?
4. Çocuk gelişimi ön lisans öğrencilerinin çocuk sevme düzeyleri, çocuk katılımı farkındalığı ile ilgili katılımı fizyolojik ihtiyaçlar düzeylerini istatistiksel açıdan anlamlı biçimde yordamakta mıdır?
5. Çocuk gelişimi ön lisans öğrencilerinin çocuk sevme düzeyleri, çocuk katılımı farkındalığı ile ilgili katılımı ayırım gözetmeme düzeylerini istatistiksel açıdan anlamlı biçimde yordamakta mıdır?

Yöntem

Araştırma modeli

Bu araştırmada, genel tarama modellerinden ilişkiyel tarama modeli kullanılmıştır. İlişkiyel tarama modeli, iki ve daha çok sayıdaki değişken arasında birlikte değişim varlığını ve/veya derecesini belirlemeyi amaçlayan araştırma modelidir (Karasar, 2011).

Çalışma grubu

Araştırmanın çalışma grubunu Pamukkale Üniversitesi’ne bağlı Tavas Meslek Yüksek Okulu, Kale Meslek Yüksek Okulu ve Denizli Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksek Okullarının Çocuk

Gelişim Programında öğrenim gören 515 kız öğrenci oluşturmuştur. Çalışma grubunun 271'i birinci sınıf (%52.6) ve 244'ü ikinci sınıf (%47.4) öğrencisidir. Çalışma grubundaki öğrencilerin lise mezuniyetleri incelendiğinde, 246'sının (%47.8) meslek liselerinin çocuk gelişimi bölümlerinden, 164'ünün (%31.8) anadolu liselerinden, 25'inin (%6.4) imam hatip liselerinden ve 80'inin (%15.6) diğer türlerdeki liselerden mezun olduğu görülmüştür. Çocuk haklarına dair bir ders alıp almama durumlarına bakıldığında ise 296 öğrencinin (%57.4) çocuk haklarına dair bir ders aldıkları, 219 öğrencinin (%42.6) ise çocuk haklarına dair ders almadıkları belirlenmiştir.

Veri toplama araçları

Çalışmada, katılımcıların çocuk sevmeye düzeylerini ölçmek için Çocuk Sevmeye Ölçeği (Duyan ve Gelbal, 2008), çocuk katılımı farkındalık düzeylerini ölçmek için ise Çocuk Katılımı Farkındalık Ölçeği (ÇKFÖ) (Polat, Ersoy ve Toran, 2017) kullanılmıştır.

Barnett Çocuk Sevmeye Ölçeği: Barnett ve Sinsini, (1990) tarafından bireylerin çocuklara yönelik tutumlarını ölçmek amacıyla geliştirilen Barnett Çocuk Sevmeye Ölçeği'nin Türkçe uyarlama çalışması Duyan ve Gelbal (2008) tarafından gerçekleştirilmiştir. Ölçek, bireylerin çocukları sevmeye düzeylerini belirlemeye yönelik on dört maddeden oluşmaktadır. Maddelerde katılımcılardan "Hiç katılmıyorum" ve "Tamamen katılıyorum" aralığında değişkenlik gösteren yedi derecede düşüncelerini belirtmeleri istenmektedir. Maddelerin dört tanesi ters kodlanacak şekilde yapılandırılmıştır. Ölçeğin Türkçe formunun Cronbach Alpha katsayısı .92, test tekrar test güvenilirliği ise .85'dir (Duyan ve Gelbal, 2008). Bu çalışmada ölçeğin Cronbach alpha katsayısı .82 olarak hesaplanmıştır.

Çocuk Katılımı Farkındalık Ölçeği (ÇKFÖ): Polat, vd. (2017) tarafından geliştirilen ÇKFÖ'nde, beşli likert tipi 18 madde bulunmaktadır. ÇKFÖ, Katılımda Dekorasyon, Katılımda Çocuğun Görüşüne Saygı, Katılımda Zorlama, Katılımda Ayrım Gözetmeme ve Katılımda Fizyolojik İhtiyaçlar olmak üzere beş alt ölçekten oluşmaktadır.

Katılımda Dekorasyon (KD), 6 madde (3, 7, 9, 12, 14, 17) bulunan bu alt ölçek, çocukların hakkında bilgi sahibi olmadan, çocukların fikri sorulmadan öğretmenin etkinlikleri tasarlaması ve oluşan ürünlerin dekor, süs, reklam malzemesi olarak kullanıldığı durumları ifade etmektedir. Tüm maddeler ters puanlanmaktadır. Ölçeğin, Cronbach Alpha katsayısı .85 olarak belirtilmektedir (Polat, vd. 2017).

Katılımda Çocuğun Görüşüne Saygı (KÇGS), Bu alt ölçek çocukların düşüncelerine saygılı ve çocukların görüşlerini ifade edebilecekleri ortam, zaman ve uyarıcı sağlanmasının gerekliliğine yönelik 4 maddeden (1, 5, 11, 15) oluşmaktadır. Cronbach Alpha katsayısı .78 olarak belirtilmektedir (Polat, Ersoy ve Toran, 2017).

Katılımda Zorlama (KZ), 4 maddeden (4, 8, 10, 18) oluşan bu alt ölçek, çocuklara açıklama yapılmadan sadece söyleneni yapmaları ile ilişkilidir. Ölçekteki tüm maddeler ters puanlanmaktadır. Ölçeğin, Cronbach Alpha katsayısı .74 olarak belirtilmektedir (Polat, vd. 2017).

Katılımda Ayrım Gözetmeme (KAG), 2 maddeden (6, 13) oluşan bu alt ölçek, çocukların cinsiyetleri, etnik kökenleri ve ırkları ile ilgili hiçbir ayrım gözetmeden, hepsine eşit şartlarda katılım fırsatı verilmesi ile ilişkilidir. Ölçeğin, Cronbach Alpha katsayısı .79 olarak belirtilmektedir (Polat, vd. 2017).

Katılımda Fizyolojik İhtiyaçlar (KFİ), 2 maddeden (2, 16) oluşan bu alt ölçek, çocukların fizyolojik ihtiyaçlarının, etkinliklerin yarım kalmaması için öğretmenin belirlediği zamanlarda giderilmesi ile ilişkilidir. Bu alt ölçekteki tüm maddeler ters puanlanmaktadır Ölçeğin, Cronbach Alpha katsayısı .66 olarak belirtilmektedir (Polat, vd. 2017).

Gerçekleştirilen çalışmada alt ölçeklere göre elde edilen iç tutarlık katsayıları, KD, .65; KÇGS, .81; KZ, .62; KAG, .76; KFİ, .53 olarak hesaplanmıştır.

Uygulama

2019-2020 eğitim-öğretim yılında, Pamukkale Üniversitesinde öğrenim gören çocuk gelişim programı öğrencilerine, sınıf ortamında uygulanmıştır. Araştırmacı tarafından katılımcılara araştırmanın amacı, veri toplama araçları hakkında detaylı bilgi verilmiştir. Araştırmaya katılmayı kabul eden 515 çocuk gelişimi programı öğrencisi veri toplama araçlarını doldurmuşlardır.

Verilerin analizi

Araştırmanın verileri SPSS 22.0 istatistik paket programında analiz edilmiştir. Çocuk sevme düzeyi ile çocuk katılımı farkındalık puanları arasındaki ilişkiyi belirlemek için Pearson Korelasyon Katsayısı hesaplanmıştır. Çocuk sevme düzeylerinin, çocuk katılımıyla ilgili farkındalık alt boyutlarını yordayıp yordamadığını test etmek için Basit Doğrusal Regresyon Analizi tekniğinden yararlanılmıştır.

Etik Kurul Onay Bilgileri

“Etik Kurul Onay Belgesi”ne ilişkin bilgiler aşağıda belirtilmektedir:

Kurum adı: Pamukkale Üniversitesi, Sosyal ve Beşeri Bilimleri Bilimsel Araştırma ve Yayın etiği Kurulu

Toplantı Tarihi: 26.06.2020

Sayı: 68282350/2018/G06

Bulgular

Çalışmanın bu kısmında toplanan veriler üzerinde yapılan analiz sonuçları açıklanmaktadır.

Tablo 1. Çocuk gelişim programı öğrencilerinin çocuk sevme düzeylerinin, çocuk katılım farkındalığı alt boyutları ile ilişkisi

	ÇS	KD	KÇGS	KZ	KAG	KFİ
Çocuk Sevme (ÇS)	1					
Katılımda Dekorasyon (KD)	.025	1				
Katılımda Çocuğun Görüşüne Saygı (KÇGS)	.240(**)	.259(**)	1			
Katılımda Zorlama (KZ)	.014	-.379(**)	-.199(**)	1		
Katılımda Ayrım Gözetmeme (KAG)	.163(**)	.266(**)	.805(**)	-.216(**)	1	
Katılımda Fizyolojik İhtiyaçlar (KFİ)	.103(*)	-.067	.139(**)	.020	.138(**)	1

*p<.05 **p<.01

Tablo 1'deki bulgulara göre çocuk gelişimi ön lisans öğrencilerinin çocuk sevmeye düzeyleri ile Katılımda Çocuğun Görüşüne Saygı, Katılımda Ayrım Gözetmeme ve Katılımda Fizyolojik İhtiyaçlar alt boyutlarında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Katılımcıların çocuk sevmeye düzeyleri ile KÇGS ($r=.240$, $p<.01$); KAG ($r=.163$, $p<.01$) ve KFİ ($r=.103$, $p<.05$) boyutları arasında olumlu yönde anlamlı düzeyde bir ilişki görülmektedir. Bu sonuca göre katılımcıların çocuk sevmeye düzeyleri arttıkça, çocukların görüşlerine saygı düzeyleri, çocuklar arasında ayrım gözetmeme ve çocukların fizyolojik ihtiyaçları ile ilgili farkındalık düzeylerinin arttığı söylenebilir. Tablo 1'e göre ayrıca katılımcıların çocuk sevmeye düzeyleri azaldıkça, çocukların görüşlerine saygı düzeyleri, çocuklar arasında ayrım gözetmeme ve çocukların fizyolojik ihtiyaçları ile ilgili farkındalık düzeylerinin de azaldığı ifade edilebilir.

Tablo 2. *Çocuk Gelişimi Öğrencilerinin Çocuk Sevmeye Düzeylerinin Çocuk Katılımı Farkındalığı Alt Boyutlarını Yordayıcı Etkisi*

Değişkenler	β	t
Çocuk Sevmeye KD (Katılımda Dekorasyon) R= .025, R ² = .001, F(3,23)	.025	.568
Çocuk Sevmeye KÇGS (Katılımda Çocuğun Görüşüne Saygı) R= .24, R ² = .057, F(31,218)	.240	**5.587
Çocuk Sevmeye KZ (Katılımda Zorlama) R= .014, R ² = .000, F(1,107)	.014	.327
Çocuk Sevmeye KAG (Katılımda Ayrım Gözetmeme) R= .16, R ² = .026, F(13,934)	.163	**3.733
Çocuk Sevmeye KFİ (Katılımda Fizyolojik İhtiyaçlar) R= .10, R ² = .011, F(5,459)	.103	*2.336

n = 515, *p<.05 **p<.01

Tablo 2 incelendiğinde, katılımcıların çocuk sevmeye düzeylerinin, çocuk katılımı farkındalık düzeylerinin alt boyutu olan Katılımda Çocuğun Görüşüne Saygı ($R=.24$, $R^2=.057$, $F(31.218)$), Katılımda Ayrım Gözetmeme ($R=.16$, $R^2=.026$, $F(13.934)$) ve Katılımda Fizyolojik İhtiyaçlar ($R=.10$, $R^2=.011$, $F(5.459)$) düzeylerini anlamlı biçimde yordadığı görülmektedir ($p<.05$, $p<.01$). Tablo 2'ye göre katılımcıların çocuk sevmeye düzeyi, ÇKFÖ'nin alt ölçeklerinden KÇGS düzeyine ilişkin varyansın %6'sını, KAG düzeyine ilişkin varyansın %3'ünü ve KFİ düzeyine ilişkin varyansın %1'ini açıkladığı ifade edilebilir. Tablo 2'ye göre katılımcıların, çocuk sevmeye düzeyleri, KD düzeyini ($R=.16$, $R^2=.027$, $F(1.148)$) ve KZ düzeyini ($R=.17$, $R^2=.028$, $F(1.148)$) anlamlı bir şekilde yordamamaktadır ($p>.05$).

Sonuç ve Tartışma

Bu çalışmada, çocuk gelişimi ön lisans öğrencilerinin çocuk sevmeye düzeylerinin, çocuk katılımı farkındalığı düzeyleri üzerindeki yordayıcı etkisi incelenmiştir. Araştırmanın bulgularına göre çocuk sevmeye düzeyi, beş çocuk katılımı farkındalığı boyutundan üçünü anlamlı biçimde yordamaktayken ikisini yordamamaktadır. Buradan yola çıkarak, çocuk sevmeye değişkeninin çocuk katılımı farkındalığıyla ilgili değişkenlerin çoğunluğunu yordayabildiği söylenebilir. Çocuk gelişimi öğrencilerinin çocuk sevmeye düzeyleri, çocuğun görüşüne saygı, katılımda

fizyolojik ihtiyaçlar ve katılımda ayırım gözetmeme düzeylerini anlamlı biçimde yordamaktadır. Çocuk gelişimi öğrencilerinin çocuk sevmeye düzeyleri arttıkça çocuğun görüşüne daha çok saygı duymakta, fizyolojik ihtiyaçlarını daha çok önemsemekte, katılımda ayırım yapmamaya yönelik bir bakış açısı geliştirmektedirler. Bu bulgular doğrultusunda, çocuğu sevmenin onun katılım hakkını da önemsemeyi beraberinde getirebileceği söylenebilir. Çocukları sevmeye, onlara yönelik duyarlı, ilgili bir bakış açısını da beraberinde getirebilecektir. Durmuşoğlu Saltalı ve Erbay (2013), okul öncesi öğretmenlerinin çocuk sevmeye düzeyleri doğrultusunda, çocuklarla iletişimlerinde konuşma, dinleme ve empati becerilerini dikkate aldıklarını ortaya koymuşlardır. Bu araştırmanın katılımcılarının yaklaşık yarısı kız meslek liselerinden mezundur. Bu nedenle çalışma grubundaki önemli bir grup öğrencinin, üniversite tercihlerini lise mezuniyetleri doğrultusunda, isteyerek yaptıklarını düşünülmektedir. Kız meslek liselerinin son sınıfında haftada üç gün staj uygulaması yapılmaktadır. Çocuk gelişimi ön lisans programında ise ikinci sınıfların haftada bir gün okul öncesi kurumlarında, yarım günde özel eğitim merkezlerinde staj uygulamaları bulunmaktadır. Çalışma grubundaki kız meslek liselerinden mezun ön lisans öğrencileri, lise döneminden itibaren okul öncesi eğitim kurumlarında düzenli olarak uygulamalar yapmaktadırlar. Bu durumun, çocukları sevmeye, tanıma, anlama, çocuk haklarının farkına varma konularında çocuk gelişimi öğrencilerine avantaj sağlayabileceği düşünülebilir. Katılımcıların önemli bir bölümü gerek kız meslek liselerinde gerekse ön lisans programında çocuk hakları ile ilgili bir ders aldığını ifade etmiştir. Çocuk haklarına yönelik dersin, öğrencilerin çocukların katılım hakkı konusunda bilgi sahibi olmalarını ve çocuk haklarını önemsemelerini destekleyebilir. Belirtilen değişkenlere ek olarak, öğrencilerin tamamının kız olması, çocuk sevmeye ve çocuğa karşı duyarlı bir bakış açısı içinde olmayı sağlayabileceği düşünülebilir. Nitekim Yazıcı (2013), okul öncesi eğitimi öğretmeni adayı öğrencilerle gerçekleştirdiği çalışmada, kız öğrencilerin çocuk sevmeye puanlarının erkek öğrencilere göre daha yüksek olduğunu belirlemiştir. Kabaklı Çimen (2015) eğitim fakültesindeki 288 öğrenciyle yaptığı çalışmada, kız öğrencilerin erkek öğrencilerden, daha önce çocuk bakan, çocuklarla oynayan öğrencilerin de çocuk bakmayan, onlarla oynama fırsatı bulamamış öğrencilere göre çocuk sevmeye düzeylerinin daha yüksek olduğunu belirtmiştir. Bu çalışmada da çocuk gelişimi ön lisans öğrencilerinin kız meslek liselerindeki staj uygulamalarının, çocuk sevmeye değişkeninin, çocuğun görüşüne saygı, katılımda fizyolojik ihtiyaçlar ve katılımda ayırım gözetmeme değişkenlerini yordayabileceği düşünülebilir. Kasapoğlu ve Akyol (2012) ise okul öncesi eğitimi öğretmenliği öğrencileri ile yaptıkları araştırmada, çocuk sevmeye düzeyinin çocuk haklarına yönelik tutumu yordayabildiğini ifade etmişlerdir. Bu bulgu, çocuk gelişimi ön lisans öğrencileriyle ilgili bulguyu destekler niteliktedir.

Çocuk gelişimi öğrencilerinin çocuk sevmeye düzeyleri, katılımda dekorasyon ve katılımda zorlama düzeylerini anlamlı biçimde yordamamaktadır. Bu sonuçlar, çocuk gelişimi öğrencilerinin sınıf yönetimi konusunda yeterli deneyime sahip olmaması ile açıklanabilir. Çocuklarla çalışma açısından deneyim sahibi olmak, sınıf yönetimi, olumsuz davranışların ortadan kaldırılması, sınıfa hâkim olma gibi birçok konuda da olgunlaşmayı beraberinde getirebilecektir. Yüksel ve Yazıcı'nın (2019), 232 öğretmen adayı ile gerçekleştirdiği araştırmada, üniversite öğrencilerinin çocuk katılım hakkına ilişkin farkındalıkları değerlendirilmiştir. Araştırmanın bulgularına göre öğretmen adaylarının, çocukların görüşüne

saygı, ayırım gözetmeme ve fizyolojik ihtiyaçlar boyutunda farkındalıklarının yüksek, katılımı dekorasyon ve katılımı zorlama boyutlarındaki farkındalıklarının orta düzeyde olduğu yönündedir (Yüksel ve Yazıcı, 2019). Görüldüğü üzere, iki çalışmada da çocuk gelişimi ön lisans öğrencileri ile öğretmen adaylarının katılımı dekorasyon ve katılımı zorlama alt boyutlarıyla ilgili desteğe ihtiyaç duydukları söylenebilir. Çocuk sevmeye düzeylerinin katılımı dekorasyon ve katılımı zorlama düzeylerini anlamlı biçimde yordamadığı bulgusu, öğrencilerin staj uygulamalarındaki öğretmenlerinin çocuk hakları konusundaki tutumlarını da akla getirmektedir. Nitekim, Tozduman Yaralı ve Güngör Aytar (2017) on okul öncesi eğitimi öğretmeni ile yaptıkları çalışmada, öğretmenlerin çocukların katılımı hakkı konusunda yeterli bilgiye sahip olmadıklarını ortaya koymuşlardır. Coşkun (2015), Ankara’da görev yapan 320 okul öncesi eğitimi öğretmeni ile gerçekleştirdiği çalışmada, öğretmenlerin çocukların kendilerini ilgilendiren her konuda kararlara katılması yönünde görüşlerinin ne olumsuz ne de olumlu olduğunu ortaya koymuştur. Kardeş, Banko, Eren ve Antakyalıoğlu (2017), 38 okul öncesi eğitim lisans öğrencisi ile yaptığı çalışmada, öğretmen adaylarının genellikle çocuğun eğitim, yaşama ve barınma haklarına odaklandıklarını, katılımı hakkına istenilen düzeyde değinmediklerini belirlemişlerdir. Kaya (2011) Afyon’da gerçekleştirdiği araştırmasında, 9813 eğitim fakültesi öğrencisinin çocuk hakları konusundaki görüşlerini ele almıştır. Araştırmanın bulgularına göre öğretmen adaylarının büyük bir çoğunluğunun çocuk hakları sözleşmesini okumadıkları, çocukların en önemli hakkı olarak yaşama hakkını belirttikleri ve katılımı hakkına önemli haklar arasında yer vermedikleri belirlenmiştir (Kaya, 2011). Bu çalışma ve alan yazındaki benzer çalışmalara doğrultusunda, ön lisans ve lisans öğrencilerinin, öğretmenlerin çocuğun katılımının sağlanmasına yönelik bilinçli bir bakış açısı geliştirmesine yönelik çalışmalara gereksinim bulunmaktadır.

Araştırma bulguları doğrultusunda, çocuk gelişimi ön lisans öğrencilerinin çocukları sevmeye düzeylerinin, çocuk katılımı ile ilgili değişkenlerin büyük bir kısmını yordayabileceğini söylenebilir. Bu araştırma ile çocuk gelişimi öğrencilerinin çocuk sevgisi düzeylerinin bazı çocuk katılımı değişkenlerini yordamadığı da ortaya konulmuştur. Çalışma kapsamında, çocukları sevmenin, demokratik ve başarılı bir eğitmen olmak için önemli bir koşul olduğu söylenebilir. Ayrıca çocuk sevgisi, çocukların katılımı haklarını önemsemeyi sağlayabilen bir değişken olarak adlandırılabilir.

Öneriler

Araştırmada yer alan sınırlılıklar şu şekilde ifade edilebilir: Çalışma grubu, çocuk gelişimi ön lisans öğrencileri ile sınırlıdır. Öğrencilerin çocuk katılımı farkındalığı beş boyut ile sınırlıdır. Araştırmanın sınırlılıkları doğrultusunda, sonraki çalışmalarda daha kalabalık gruplar ile çalışılabilir. Çocuk gelişimi ön lisans öğrencileri ile lisans öğrencilerinin çocuk sevmeye düzeyleri ve/veya çocuk katılımı ile ilgili bilgi düzeyleri karşılaştırılabilir. Çocuk gelişimi ön lisans öğrencileriyle ilgili araştırmalar yaygınlaştırılmalıdır. Bulgular ve yukarıda belirtilen benzer çalışmalar doğrultusunda, çocuk gelişimi ön lisans öğrencilerinin çocuk hakları, çocuk katılımı, sınıf yönetimi konularında dersler alabilir, topluma hizmet uygulamaları, okul deneyimi, mesleki uygulama gibi uygulamalı derslerde konu ile ilgili proje çalışmaları yapabilirler. Böylece çocuk haklarının neler olduğunu ve önemini detaylı bir şekilde öğrenebileceklerdir. Ayrıca çocuk gelişimi öğrencilerinin çocuklarla bir araya gelebilecekleri uygulamaya dönük dersleri artırılabilir. Bu sayede, çocukları sevmeye, sınıf yönetimi, iletişim

gibi konularda önemli deneyimler kazanabilirler. Derslere deneyimli öğretmenlerin, çocuk hakları konularında çalışan Sivil Toplum Kuruluşu yetkililerinin, uzmanların davet edilmesi, çocuk gelişimi öğrencileri ile deneyimlerin paylaşılması sağlanabilir. Çocuk gelişimi ve okul öncesi eğitimi öğretmenliği bölümleri başta olmak üzere çocuklarla ilgili olan tüm branşlardaki üniversite öğrencilerine çocuk hakları konusunda eğitimler verilmeli, dersler almalarını sağlayacak düzenlemeler yapılabilir. Çocuk gelişimi öğrencilerinin mesleğe başladıklarında çocuk hakları, çocuğu sevme gibi konulardaki tutumlarının izleneceği boylamsal çalışmalar planlanabilir. Çocuk haklarına yönelik ölçme araçları geliştirilebilir

Kaynakça

- A Guide to Building Healthy Parent-Child Relationships (2012). A Guide to Building Healthy Parent-Child Relationships: A Positive, Rights-Based Approach. <https://resourcecentre.savethechildren.net/sites/default/files/documents/6182.pdf>. Erişim tarihi: 01.05.2020.
- Coşkun, T. (2015). *Early childhood teachers' beliefs towards participation rights of children*. Unpublished master thesis. Ankara: Middle East Technical University.
- Çocuk Haklarına Dair Sözleşme, (2004). https://www.unicefturk.org/public/uploads/files/UNICEF_CocukHaklarınaDairSozlesme.pdf. Erişim tarihi 01.05.2020.
- Çocuk Katılımı El Kitabı (2009). <https://www.unicef.org/turkey/media/7191/file/%C3%87ocuk%20Kat%C4%B1%C4%B1m%C4%B1%20El%20Kitab%C4%B1%20-%202009.pdf>. Erişim tarihi: 01.05.2020
- Çocuklar İçin Bilgi (2017). <https://www.unicefturk.org/yazi/cocuklar-icin-bilgi>. Erişim tarihi: 01.05.2020
- Durmuşoğlu Saltalı N, ve Erbay F. (2013). Okul öncesi öğretmenlerinin konuşma, dinleme ve empati becerilerinin çocuk sevme davranışı açısından incelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, 14(1), 159-174.
- Duyan, V. ve Gelbal, S. (2010). Barnett Çocuk Sevme Ölçeği'ni Türkçe'ye uyarlama çalışması. *Eğitim ve Bilim*, 33(148), 40-48.
- Faiz, M., Körükcü, M., ve Karadeniz, O. (2016). The analysis of the relation between social studies and primary school teachers' levels of liking of children and their job satisfaction in terms of diverse variable. *Journal of Human Sciences*, 13(3), 4861-4875.
- Kabaklı Çimen, L. (2015). Eğitim Fakültesi öğrencilerinin çocuk sevme eğilimlerine etki eden değişkenlerin incelenmesi. *Turkish Studies*, 10(11), 811-830.
- Kardeş, S., Banko, Ç., Eren, E., ve Antakyalıoğlu, Ş. (2017). Okul öncesi öğretmen adaylarının çocuk haklarına ilişkin görüşleri. *Asos Journal*, 5(54), 469-481.
- Karasar, N. (2011). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Yayınevi.
- Kasapoğlu, K., ve Akyol, T. (2012). Liking of children as a predictor of attitudes toward children's rights. *The New Educational Review*. 28(2), 49-59.
- Kaya, S. Ö. (2011). *Öğretmen adaylarının çocuk haklarına ilişkin görüşleri. Afyonkarahisar örneği*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Afyon.

- Polat, B. D., Ersoy, Ö. A. ve Toran, M. (2017). Çocuk katılımı farkındalık ölçeği (ÇKFÖ): Ölçek geliştirme, güvenirlik ve geçerlik çalışması. *Erken Çocukluk Çalışmaları Dergisi*, 1(2), 186-215.
- Protecting Children is Everyone's Business (2009). Protecting Children is Everyone's Business: National Framework for Protecting Australia's Children 2009–2020. https://www.dss.gov.au/sites/default/files/documents/child_protection_framework.pdf. Erişim tarihi: 01.05.2020.
- Tozduman Yaralı, K., ve Güngör Aytar, F. A. (2017). Okul öncesi sınıflarında çocuğun katılım hakkının çocukların ve öğretmenlerin görüşlerine göre incelenmesi. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(1), 29-47.
- Türk, R., Kardeş Özdemir, F., ve Kerimoğlu Yıldız, G. (2017). Öğretmenlerin çocuk sevme durumlarının belirlenmesi: Kars örneği. *İzmir Dr. Behçet Uz Çocuk Hastalıkları Dergisi*, 7(1), 45-52.
- Yazıcı, Z. (2013). Okul öncesi öğretmen adaylarının çocuk sevme eğilimlerinin incelenmesi. *Mediterranean Journal of Humanities*, III(2), 279-286.
- Yüksel, B., ve Yazıcı, Z. (2019). Öğretmen adaylarının çocuk katılım hakkına ilişkin farkındalıklarının değerlendirilmesi. *Erken Çocukluk Çalışmaları Dergisi*, 3(2), 457-477.